

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของของเด็กและเยาวชน ในจังหวัดอุดรธานี*

FACTORS INFLUENCING RECIDIVISM IN DRUG-RELATED OFFENSES AMONG JUVENILES IN UDON THANI PROVINCE

วันจักร น้อยจันทร์*, ทิพธิวา หงษ์เวียง

Wanchak Noichan*, Thipthiwa Hongwiang

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: wanchak.no@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับและลักษณะของการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเยาวชน 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี และ 3) เสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อการป้องกันและลดการกระทำผิดซ้ำในระดับพื้นที่ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ เยาวชน จำนวน 87 คน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพมาจากเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และผู้เกี่ยวข้องกันโยบาย รวม 12 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย การสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีระดับการกระทำผิดซ้ำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย = 3.43) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การถูกตีตราทางสังคม ($\beta = 0.449$, $p < 0.001$) ซึ่งเป็นตัวเร่งให้เยาวชนกลับเข้าสู่การกระทำผิดซ้ำ รองลงมา คือ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ($\beta = 0.343$) และการขาดการควบคุมตนเอง ($\beta = 0.313$) ข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนว่า บริบทสังคมวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะทัศนคติของชุมชนต่อผู้เคยกระทำผิด ทำให้การตีตรามีผลรุนแรงกว่าปัจจัยด้านอื่น และความใกล้ชิดของชุมชนทำให้เยาวชนมีโอกาสถูกปฏิเสธสูง ข้อเสนอเชิงนโยบายชี้ให้เห็นว่าการป้องกันการกระทำผิดซ้ำควรมุ่งลดการตีตราสร้างระบบฟื้นฟูและติดตามหลังปล่อยตัว เพิ่มโอกาสทางอาชีพ และบูรณาการหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น ชุมชน และครอบครัว เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การกระทำผิดซ้ำ, ยาเสพติด, เด็กและเยาวชน, นโยบายสาธารณะ

Abstract

This study aimed to: 1) examine the level of recidivism, 2) investigate the factors influencing recidivism in drug-related offenses among juveniles in the Juvenile Observation and Protection Center of Udon Thani Province, and 3) propose public policy guidelines for preventing and reducing juvenile recidivism in drug-related cases. A mixed-methods approach was employed. The quantitative sample consisted of 87 juveniles under the supervision of the center. The qualitative participants included 12 key informants-officers from the Juvenile Observation and Protection Center, social workers, psychologists, and representatives from agencies responsible for youth policy implementation. Research instruments included questionnaires and in-depth interviews. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation, and multiple regression analysis, while qualitative data were analyzed through content analysis. The findings revealed that 1) the overall level of juvenile recidivism in drug-related offenses was high (Mean = 3.43); 2) the most significant factors influencing recidivism were social labeling ($\beta = 0.449$, $p < 0.001$), association with deviant peers ($\beta = 0.343$, $p < 0.001$), and low self-control ($\beta = 0.313$, $p < 0.001$); and 3) the proposed public policy guidelines emphasize rehabilitation over punishment through collaboration among government agencies, local authorities, communities, and families, focusing on systematic problem identification, vocational opportunities, post-release monitoring, and continuous policy evaluation to support sustainable reintegration of juveniles into society.

Keywords: Recidivism, Drug-Related Offenses, Juveniles, Public Policy

บทนำ

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญและมีความซับซ้อนในทุกมิติของประเทศไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่เปราะบาง และกำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนา (อมร พิภูลงามโชติ และคณะ, 2568) สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เยาวชนสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้นและมีแนวโน้มเข้าสู่วงจรอาชญากรรมมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมที่ยากต่อการแก้ไข และเป็นภาระต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำนวนมากไม่ได้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยกำเนิด หากแต่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมรอบตัว เช่น การเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น การอยู่ในชุมชนที่มีแหล่งอบายมุข หรือการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมผ่านการคบหากับบุคคลในสังคมที่มีแนวโน้มทางลบ ทำให้เยาวชนจำนวนหนึ่งเริ่มทดลองใช้ยาและขยายไปสู่การเสพติด ซึ่งสอดคล้องถึงกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Sutherland, E. H., 1939) ขณะเดียวกัน เยาวชนที่ขาดการควบคุมตนเองหรือไม่ได้รับการปลูกฝังวินัยจากครอบครัว ย่อมมีโอกาสสูงที่จะเข้าสู่การกระทำผิดเนื่องจาก

ขาดความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ (Hirschi, T. & Gottfredson, M. R., 1990) ปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงพฤติกรรมส่วนบุคคล แต่ยังสะท้อนถึงความเปราะบางของโครงสร้างทางสังคมและความล้มเหลวของระบบการดูแลป้องกันในระดับนโยบาย

การกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องของกระบวนการฟื้นฟูและการคืนคนดีให้กลับคืนสู่สังคม แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะมีภารกิจในการฟื้นฟูพฤติกรรมและให้โอกาสในการเริ่มต้นใหม่ แต่ยังคงพบว่า มีเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่กลับมากระทำความผิดซ้ำหลังได้รับการปล่อยตัว (จรินทร์ สวนแก้ว และคณะ, 2568) ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างในกระบวนการกำหนดและนํานโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งตามแนวคิดของกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public Policy Process) ประกอบด้วย ขั้นตอนการกำหนดปัญหา การกำหนดนโยบาย การนํานโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผล (Dye, T. R., 2013); (Anderson, J. E., 2015) หากขั้นตอนใดขาดความต่อเนื่องหรือไม่ตอบสนองต่อสภาพจริงในพื้นที่ ย่อมทำให้นโยบายไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การขาดฐานข้อมูลเชิงหลักฐาน และการประเมินผลที่ไม่ต่อเนื่อง จึงเป็นอุปสรรคสำคัญของนโยบายด้านการป้องกันและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเยาวชนในประเทศไทย

ในมิติของนโยบายสังคม (Social Policy) การป้องกันและลดการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชนต้องดำเนินไปในแนวทางที่ครอบคลุมทั้งการส่งเสริม การป้องกัน และการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง โดยต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ภาควิชาการ และหน่วยงานภาครัฐ การสร้างระบบสนับสนุนทางสังคม เช่น การเข้าถึงการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการดูแลสุขภาพจิต สามารถช่วยให้เยาวชนกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน (พระราชพัฒน์วัชรบัณฑิต (สุกันยา ฮาดภักดี) และคณะ, 2568) การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุดรธานีเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายสาธารณะและนโยบายสังคมที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำและการเสริมสร้างสังคมที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับและลักษณะของการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเยาวชน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อการป้องกันและลดการกระทำความผิดซ้ำในระดับพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย คือ เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 87 คน ผู้วิจัยใช้วิธี Total Population Sampling เนื่องจากประชากรมีขนาดเล็กและเป็นกลุ่มเฉพาะที่เข้าถึงได้จำกัด โดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่กระทำความผิดในคดียาเสพติด มีอายุ 13 - 18 ปี สามารถให้ข้อมูลได้ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตรุนแรงหรือไม่สมัครใจถูกคัดออกจากการศึกษา

นอกจากนี้ เพื่อให้การเสนอแนวทางเชิงนโยบายสาธารณะมีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับสภาพจริง ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดและนำนโยบายด้านเยาวชนไปปฏิบัติ รวมจำนวน 12 คน โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือสองประเภท ได้แก่ แบบสอบถามเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเชิงคุณภาพ

2.1 แบบสอบถาม สำหรับรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน (เพศ อายุ การศึกษา การอยู่อาศัยก่อนถูกดำเนินคดี และประเภทของยาเสพติดที่ใช้ก่อนถูกจับกุม) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) รวม 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ การขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ใช้มาตราการวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert Scale, 1961) รวม 30 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด รวม 5 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับมาตรการและนโยบายที่ใช้ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวทางเชิงนโยบายและข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเชิงระบบในระดับพื้นที่

3. วิธีการดำเนินวิจัย

3.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยศึกษาทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชน รวมถึงแนวคิดกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพื่อให้โครงสร้างของแบบสอบถามครอบคลุมตัวแปรสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 ผู้วิจัยยื่นขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และขออนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลในสถานพินิจฯ

3.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 87 คน ด้วยตนเอง ภายใต้ระเบียบของสถานพินิจอย่างเคร่งครัด

3.4 ภายหลังจากเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เหตุผลที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพต่อจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เนื่องจากต้องการตีความผลเชิงสถิติให้ลึกซึ้งอธิบายกลไกทางสังคม วัฒนธรรม และเชิงนโยบายที่อยู่เบื้องหลังปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำ รวมถึงเพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมในเชิงปฏิบัติ

3.5 ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามและข้อความสัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลลงโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์เชิงปริมาณ และถอดเทปสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

3.6 ผู้วิจัยสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการป้องกันและลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบและนำไปใช้ได้จริง

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะหลัก ได้แก่

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เริ่มจากการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายพื้นฐานประชากรและแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ จากนั้นใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสำคัญ ได้แก่ การขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กับการกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรม สอดคล้องตามการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลเชิงสาเหตุของแต่ละปัจจัยต่อการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งผลลัพธ์จะใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสกัดประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุ กลไก และแนวทางการลดการกระทำผิดซ้ำ จากนั้นจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามกรอบกระบวนการนโยบายสาธารณะของ Dye, T. R. และ Anderson, J. E. ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย ผลการวิเคราะห์ถูกบูรณาการร่วมกับผลเชิงปริมาณ เพื่อพัฒนาแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดอุดรธานี สามารถนำไปใช้จริงในการป้องกันและลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน (Dye, T. R., 2013); (Anderson, J. E., 2015)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 94.25 ของทั้งหมด ขณะที่เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 5.75 โดยมีอายุระหว่าง 17 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.22 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 15 - 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.03 ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 52.87 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.53 ส่วนสภาพความเป็นอยู่ พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 39.08 รองลงมาเป็นผู้ที่อาศัยอยู่กับญาติ คิดเป็นร้อยละ 27.59 ของทั้งหมด โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1. การขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และการกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 การขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุดรธานี

(n=87)

ปัจจัย	$\bar{x}$	S.D.	แปลค่า
การขาดการควบคุมตนเอง	3.43	0.700	มาก
การถูกตีตราทางสังคม	2.98	0.856	ปานกลาง
การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน	3.12	0.598	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการขาดการควบคุมตนเองเท่ากับ 3.43 (S.D. = 0.700) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีค่าเฉลี่ย 3.12 (S.D. = 0.598) และการถูกตีตราทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 2.98 (S.D. = 0.856) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 การกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

การกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด	$\bar{x}$	S.D.	แปลค่า
1. เคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในคดียาเสพติดมาแล้ว	2.97	1.595	ปานกลาง
2. เคยเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดมาแล้ว	3.46	1.500	มาก
3. เคยครอบครองสารเสพติดโดยไม่ได้ รับอนุญาต ที่ไม่ถูกดำเนินคดี	3.01	1.729	มาก
4. เคยขายหรือแจกจ่ายยาเสพติดให้ผู้อื่น ที่ไม่ถูกดำเนินคดี	3.23	1.245	มาก
5. เคยเสพยาเสพติดที่ห้ามตามกฎหมาย ที่ไม่ถูกดำเนินคดี	4.46	0.962	มากที่สุด
รวม	3.43	1.147	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดโดยภาพรวมเท่ากับ 3.43 (S.D. = 1.147) อยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “เคยเสพยาเสพติดที่ห้ามตามกฎหมายที่ไม่ถูกดำเนินคดี” มีค่าเฉลี่ย 4.46 (S.D. = 0.962) รองลงมา คือ “เคยเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดมาแล้ว” มีค่าเฉลี่ย 3.46 (S.D. = 1.500) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “เคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในคดียาเสพติดมาแล้ว” มีค่าเฉลี่ย 2.97 (S.D. = 1.595) อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุดรธานีผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการกระทำความผิดซ้ำ และใช้ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กับการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

การกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด	r	Sig.
การขาดการควบคุมตนเอง	0.701**	0.000
การตีตราทางสังคม	0.734**	0.000
การคบสมาคมที่แตกต่าง	0.632**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรด้านการขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ การถูกตีตราทางสังคม ($r = 0.734$) รองลงมา คือ การขาดการควบคุมตนเอง ($r = 0.701$) และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ($r = 0.632$) ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวแปรทั้งสามมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับการกระทำความผิดซ้ำ กล่าวคือ เมื่อเด็กและเยาวชนมีระดับการถูกตีตราทางสังคม การขาดการควบคุมตนเอง หรือการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพิ่มขึ้น ก็มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปวิเคราะห์เชิงอิทธิพลต่อไปด้วยการถดถอยพหุคูณ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กับการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

ปัจจัย	B	Std. Error	β	t	Sig.
1.การขาดการควบคุมตนเอง (X_1)	0.513	0.108	0.313	4.741	0.000
2.การถูกตีตราทางสังคม (X_2)	0.602	0.085	0.449	7.078	0.000
3.การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (X_3)	0.658	0.114	0.343	5.765	0.000
ค่าคงที่	-2.183	0.371		-5.882	0.000

$r = 0.875$, $r^2 = 0.766$, $r^2_{\text{Adjusted}} = 0.785$, $F = 90.623$, Sig. = 0.000

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตราทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กับการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี พบว่า แบบจำลองการทำนายดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รวม (r) เท่ากับ 0.875 และมีค่าสัมประสิทธิ์การอธิบายความแปรปรวน (R^2) เท่ากับ 0.766 โดยค่า

ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.758 แสดงว่าแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของการกระทำ ความผิดซ้ำในคดียาเสพติดได้ร้อยละ 75.8 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 90.623, p < .001$)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ ความผิดซ้ำในคดียาเสพติดมากที่สุด คือ การถูกตีตราทางสังคม ($\beta = 0.449, p < .001$) รองลงมา คือ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรม เบี่ยงเบน ($\beta = 0.343, p < .001$) และ การขาดการควบคุมตนเอง ($\beta = 0.313, p < .001$) ตามลำดับ แสดงว่า ทั้งสามปัจจัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกระทำ ความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อเด็กและเยาวชนมีระดับการถูกตีตราทางสังคม การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และ การขาดการควบคุมตนเองในระดับสูง ก็มีแนวโน้มที่จะกระทำ ความผิดซ้ำในคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = -2.183 + 0.513 (X_1) + 0.602 (X_2) + 0.658 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$ZY = 0.313 (X_1) + 0.449 (X_2) + 0.343 (X_3)$$

3. แนวทางเชิงนโยบายสาธารณะในการป้องกันและลดการกระทำ ความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดี ยาเสพติด เพื่อให้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลในระดับพื้นที่

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การถูกตีตราทางสังคม การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และการขาด การควบคุมตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติด โดยเฉพาะ “การถูกตีตราทางสังคม” ซึ่งมีอิทธิพลสูงที่สุด เพื่อพัฒนาแนวทางเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษาต่อในเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม 12 คน เพื่อทำความเข้าใจกลไกของปัญหาอย่างรอบด้าน

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์ร่วมกับกรอบกระบวนการนโยบายสาธารณะ ของ Dye และ Anderson สามารถสรุปแนวทางเชิงนโยบาย ได้ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา (Problem Identification) ควรมีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงของการ กระทำผิดซ้ำอย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งฐานข้อมูลกลางระดับจังหวัดเพื่อใช้ในการติดตามเด็กและเยาวชนหลัง ผ่านกระบวนการในสถานพินิจ ทำให้การวางนโยบายมีความแม่นยำและตอบโจทย์ปัญหาจริงในพื้นที่

2. การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) นโยบายควรมุ่งเน้นการฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษ ด้วยการ บำบัดฟื้นฟูด้านจิตใจ การสร้างทักษะอาชีพ และการส่งเสริมการศึกษาหลังพ้นโทษ ควบคู่กับมาตรการลดการตีตรา ทางสังคมผ่านการรณรงค์สาธารณะ และการจัดตั้งเครือข่ายครอบครัวและชุมชนเพื่อสนับสนุนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด

3. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ควรบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรม พินิจฯ หน่วยงานท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมในพื้นที่ ทั้งด้านการให้คำปรึกษา การสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ และการสนับสนุนด้านอาชีพ รวมถึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำ พื้นที่เพื่อติดตามเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องหลังปล่อยตัว

4. การประเมินผล (Policy Evaluation) ควรมีระบบประเมินผลนโยบายที่ชัดเจน โดยใช้ตัวชี้วัด เช่น อัตราการกระทำผิดซ้ำ การกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือการมีงานทำหลังพ้นโทษ พร้อมเปิดให้ภาคประชาชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อสะท้อนผลลัพธ์จริงในพื้นที่

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมเสพและครอบครองยาเสพติดซ้ำ ซึ่งสะท้อนถึงการขาดกลไกการป้องกันและการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสถานพินิจ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม (Differential Association Theory) ของ Sutherland, E. H. ที่อธิบายว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการคบหากับบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งเอื้อต่อการใช้ยาเสพติด หรือการคบเพื่อนผิดทาง จึงมีแนวโน้มสูงที่จะกลับเข้าสู่วงจรพฤติกรรมเดิมหลังการฟื้นฟู (Sutherland, E. H., 1939) ทั้งนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิด “เส้นทางอาชญากรรม” (Criminal Career Paradigm) ของ Piquero, A. R. et al. ที่ชี้ว่า การกระทำผิดซ้ำมักเกิดขึ้นในบริบทที่บุคคลยังคงเผชิญแรงจูงใจและเงื่อนไขทางสังคมเดิมโดยไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง (Piquero, A. R. et al., 2003)

ผลดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริลักษณ์ ปัญญา และเสาวลักษณ์ ทาแจ้ง ซึ่งระบุว่า เยาวชนที่เคยกระทำผิดมักเผชิญแรงกดดันจากสังคมและการขาดโอกาสทางการศึกษา ทำให้การกลับเข้าสู่สังคมเป็นไปได้ยาก (ศิริลักษณ์ ปัญญา และเสาวลักษณ์ ทาแจ้ง, 2563) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Shader, M. ที่พบว่า ปัจจัยเสี่ยงของเยาวชน เช่น การควบคุมตนเองต่ำ ความสัมพันธ์ครอบครัวที่ไม่มั่นคง และการคบเพื่อนเบี่ยงเบน ล้วนมีส่วนสำคัญต่อการกระทำผิดซ้ำในอนาคต ดังนั้น การกระทำผิดซ้ำของเยาวชนจึงไม่ใช่ปัญหาเชิงพฤติกรรมเท่านั้น แต่เป็นผลสะท้อนจากปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจที่ซับซ้อน (Shader, M., 2003)

2. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การถูกตีตราทางสังคม การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และการขาดการควบคุมตนเอง โดยเฉพาะการถูกตีตราทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการกลับไปกระทำผิดซ้ำ ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนทฤษฎีการตีตรา (Labeling Theory) ของ Tannenbaum, F. ที่อธิบายว่าการที่สังคมมองบุคคลว่าเป็น “อาชญากร” ทำให้บุคคลนั้นยอมรับบทบาทดังกล่าวและมีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ เพราะรู้สึกถูกผลักออกจากสังคมและขาดโอกาสในการปรับตัว (Tannenbaum, F., 1938) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bazemore, G. & Umbreit, M. ที่เสนอว่าการแก้ปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำควรใช้แนวทางยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการตีตราทางสังคม (Bazemore, G. & Umbreit, M., 1995)

ในส่วนของการขาดการควบคุมตนเอง ผลที่พบสอดคล้องกับแนวคิดของ Hirschi, T. & Gottfredson, M. R. ที่เสนอว่า บุคคลที่มีระดับการควบคุมตนเองต่ำมีแนวโน้มจะตอบสนองต่อแรงกระตุ้นทันทีโดยไม่คำนึงถึงผลลัพธ์ ทำให้มีโอกาสสูงที่จะเข้าร่วมพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้ยาเสพติดหรือการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Hirschi, T. & Gottfredson, M. R., 1990) ผลดังกล่าวยังสอดคล้องกับการวิเคราะห์เมตาของ Lipsey, M. W. ซึ่งชี้ว่าปัจจัยด้านจิตสังคม โดยเฉพาะการควบคุมตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคม มีอิทธิพลสำคัญต่ออัตรา

การกระทำผิดซ้ำของเยาวชน ทั้งนี้ โมเดลการถดถอยพหุคูณที่อธิบายความแปรปรวนของการกระทำผิดซ้ำได้ถึงร้อยละ 75.8 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญที่ร่วมกันผลักดันให้เยาวชนกลับไปสู่พฤติกรรมผิดกฎหมาย หากขาดระบบฟื้นฟูและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ (Lipsey, M. W., 2009)

3. จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า แนวทางเชิงนโยบายสาธารณะในการป้องกันและลดการกระทำผิดซ้ำควรอิงกระบวนการนโยบายสาธารณะของ Dye, T. R., Anderson, J. E. ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา (Problem Identification) โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อติดตามสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในระดับจังหวัด 2) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) มุ่งเน้นการฟื้นฟูและลดการตีตราทางสังคมผ่านโครงการรณรงค์และการสร้างเครือข่ายครอบครัว - ชุมชน 3) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) โดยบูรณาการหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูทางอาชีพและการศึกษา และ 4) การประเมินผล (Policy Evaluation) โดยใช้ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม เช่น อัตราการกระทำผิดซ้ำและการกลับคืนสู่สังคมของเยาวชน (Dye, T. R., 2013); (Anderson, J. E., 2015)

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ United Nations Office on Drugs and Crime ที่ให้ระบบการจัดการผู้กระทำผิดเยาวชนเน้นการฟื้นฟู การให้โอกาส และการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าการลงโทษ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2018) ตลอดจนตรงกับแนวคิด คีนคนดีสู่สังคม ของ พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต และพระชินกร สุจิตโต ซึ่งเสนอว่านโยบายด้านเยาวชนควรมุ่งเน้นการบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อสร้างระบบนิเวศทางสังคมที่เอื้อต่อการปรับตัวของเยาวชนในระยะยาว (พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต และพระชินกร สุจิตโต, 2567) กล่าวโดยสรุป การลดการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนต้องดำเนินการเชิงนโยบายอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบันของรัฐ เพื่อให้เยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุดรธานี ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ทั้งในด้านทฤษฎีและการประยุกต์ใช้เชิงนโยบาย โดยสามารถสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1. การบูรณาการแนวคิดอาชญาวิทยาและนโยบายสาธารณะเข้าด้วยกันในระดับพื้นที่

งานวิจัยนี้ได้เชื่อมโยงแนวคิดของทฤษฎีการขาดการควบคุมตนเอง (Self-Control Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้จากความสัมพันธ์แตกต่าง (Differential Association Theory) และทฤษฎีการตีตราทางสังคม (Labeling Theory) เข้ากับกรอบกระบวนการนโยบายสาธารณะของ Dye, T. R. และ Anderson, J. E. เพื่ออธิบายพลวัตของการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มเยาวชน ผลการวิจัยชี้ว่า ปัจจัยทางจิตสังคมและปัจจัยเชิงโครงสร้างในสังคมสามารถแปรสภาพเป็นข้อมูลเชิงนโยบายได้อย่างเป็นระบบ ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ทฤษฎีอาชญาวิทยาเชิงจุลภาคและมหภาคเข้ากับกระบวนการนโยบายสาธารณะในระดับจังหวัด

2. การค้นพบลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติชี้ให้เห็นว่า การถูกตีตราทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุดต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน รองลงมา คือ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และการขาดการควบคุมตนเอง ซึ่งแตกต่าง

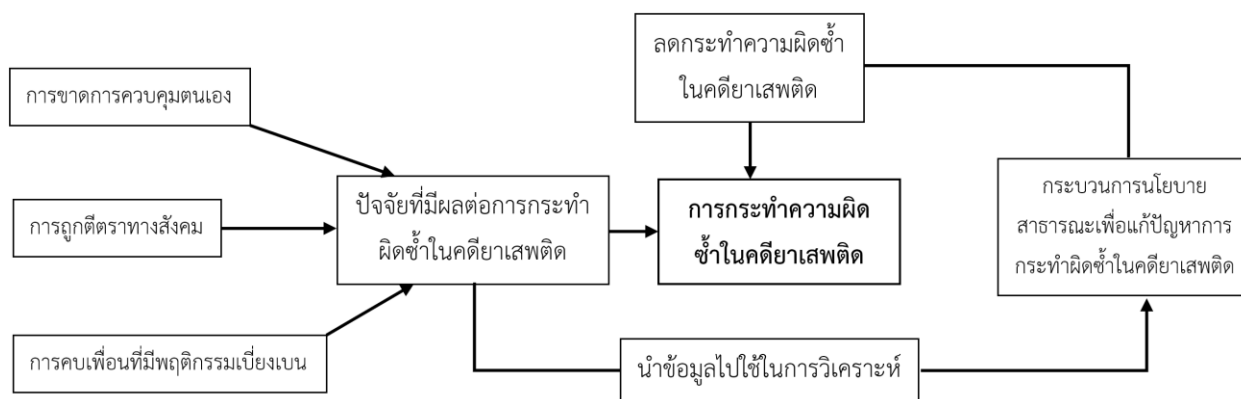
จากแนวโน้มการวิจัยในต่างประเทศที่มักชี้ว่าการขาดการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรสำคัญที่สุด การค้นพบนี้จึงเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สะท้อนบริบททางสังคมไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่โครงสร้างครอบครัวและชุมชนมีบทบาทสูงต่อการยอมรับหรือปฏิเสธเยาวชนที่เคยกระทำผิด การตีตราทางสังคมจึงกลายเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของการกระทำผิดซ้ำในบริบทนี้

3. การเสนอรูปแบบแนวทางเชิงนโยบายแบบบูรณาการเพื่อการฟื้นฟูเยาวชน

ผลจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ ทำให้เกิดแนวทางเชิงนโยบายที่มีลักษณะบูรณาการระหว่าง การป้องกัน และการฟื้นฟู ภายใต้กรอบกระบวนการนโยบายสาธารณะ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนโยบายป้องกันการกระทำผิดซ้ำระดับจังหวัดได้จริง จุดเด่นขององค์ความรู้นี้อยู่ที่การเน้น “การคืนคนดีสู่สังคม” ผ่านการลดการตีตรา การสร้างเครือข่ายฟื้นฟูระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานรัฐ ซึ่งเป็นมิติใหม่ของนโยบายเยาวชนด้านการยุติธรรมในประเทศไทย

4. การสร้างกรอบวิเคราะห์ใหม่ในการวิจัยด้านเยาวชนและยาเสพติด

งานวิจัยนี้ได้พัฒนา กรอบแนวคิดการบูรณาการอาชญาวิทยา-นโยบายสาธารณะ (Criminology-Public Policy Integration Framework) ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ในการศึกษาปัญหาอาชญากรรมในกลุ่มเยาวชน โดยไม่จำกัดเพียงการวิเคราะห์พฤติกรรม แต่ขยายไปถึงการออกแบบกลไกเชิงนโยบายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูในระดับพื้นที่ องค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการศึกษาปัญหาอาชญากรรมซ้ำรูปแบบอื่น เช่น ความรุนแรงในครอบครัว หรืออาชญากรรมไซเบอร์ของเยาวชนในอนาคต ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการบูรณาการอาชญาวิทยา-นโยบายสาธารณะ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการกระทำผิดซ้ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำ และเสนอแนวทางเชิงนโยบายสาธารณะในการป้องกันและลดการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนในคดียาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 17 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และอาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยมีระดับการกระทำผิดซ้ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์เชิงสหสัมพันธ์ พบว่า การขาดการควบคุมตนเอง การถูกตีตรา

ทางสังคม และการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่า การถูกตีตราทางสังคมเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมา คือ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและการขาดการควบคุมตนเอง โดยแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของการกระทำผิดซ้ำได้ร้อยละ 75.8 สะท้อนว่าการตีตราทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เยาวชนบางคนกลับเข้าสู่วงจรยาเสพติดซ้ำหลังการปล่อยตัว แม้ผ่านกระบวนการฟื้นฟูแล้วก็ตาม ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพเสนอว่า แนวทางเชิงนโยบายสาธารณะควรอิงกระบวนการนโยบายสาธารณะตามกรอบของ Dye, T. R. และ Anderson, J. E. โดยมุ่งเน้น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การกำหนดปัญหาอย่างเป็นระบบ การกำหนดนโยบายที่เน้นการฟื้นฟูและลดการตีตรา การนำนโยบายไปปฏิบัติผ่านการบูรณาการของหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น ครอบครัว และภาคเอกชน และการประเมินผล โดยใช้ตัวชี้วัดด้านอัตราการกระทำผิดซ้ำและระดับการคืนคนดีสู่สังคม ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางด้านเยาวชนผู้กระทำผิดซ้ำ พัฒนาระบบแนะแนวชีวิตและทักษะอาชีพในสถานพินิจ เสริมบทบาทครอบครัวและชุมชนในการติดตามหลังปล่อยตัว และปรับทิศทางนโยบายยาเสพติดจากการปราบปรามสู่การป้องกันและฟื้นฟูเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ควรขยายการวิจัยในอนาคตให้ครอบคลุมภูมิภาคอื่นและใช้ระเบียบวิธีเชิงผสม เพื่อพัฒนาแบบจำลองเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- จรินทร์ สวนแก้ว และคณะ. (2568). การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาเสพติดในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 14(2), 38-50.
- พระครูสังฆรักษ์ศิวัรี ปมุตโต และพระชินกร สุจิตโต. (2567). บทบาทของครอบครัวในสังคมเมืองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน. วารสารกวีานพะเยา, 1(2), 51-59.
- พระราชพัฒน์วชิรบัณฑิต (สุกัญญา ฮาดถักดี) และคณะ. (2568). การสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 25(2), 339-360.
- ศิริลักษณ์ ปัญญา และเสาวลักษณ์ ทาแจ้ง. (2563). การกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยยุค 4.0. วารสารพยาบาลสาร, 47(2), 514-525.
- อมร พิกุลงามโชติ และคณะ. (2568). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์, 10(1), 159-174.
- Anderson, J. E. (2015). Public policymaking. (8th ed.). Boston: Cengage Learning.
- Bazemore, G. & Umbreit, M. (1995). Balanced and restorative justice for juveniles: A framework for juvenile justice in the 21st century. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Dye, T. R. (2013). Understanding public policy. (14th ed.). Boston, MA: Pearson Education.
- Hirschi, T. & Gottfredson, M. R. (1990). A general theory of crime. Stanford, CA: Stanford University Press.

- Lipsey, M. W. (2009). The primary factors that characterize effective interventions with juvenile offenders: A meta-analytic overview. *Victims & Offenders*, 4(2), 124-147. <https://doi.org/10.1080/15564880802612573>.
- Piquero, A. R. et al. (2003). The criminal career paradigm. In M. Tonry (Ed.), *Crime and justice: A review of research* (pp. 359-506). Chicago: University of Chicago Press.
- Shader, M. (2003). *Risk factors for delinquency: An overview*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Sutherland, E. H. (1939). *Principles of criminology*. (3rd ed.). Philadelphia: J. B. Lippincott.
- Tannenbaum, F. (1938). *Crime and the community*. New York: Columbia University Press.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2018). *Handbook on the management of violent extremist prisoners and the prevention of radicalization to violence in prisons*. New York, NY: United Nations.